

Шинкаренко Анастасія
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – П. Кравченко)
(м. Полтава)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Мультикультуралізм – це складне соціокультурне явище, яке формується на перетині різних культурних, етнічних та релігійних груп у межах одного суспільства. Історія мультикультуралізму як ідеї сягає часів виникнення багатонаціональних держав, де співіснували різні культури, але сучасне уявлення про цю концепцію сформувалося у XX столітті під впливом глобалізації, міграції та розвитку демократичних ідей. Сучасний мультикультуралізм виник як відповідь на зростаюче етнокультурне розмаїття, особливо в Західній Європі та Північній Америці, куди після Другої світової війни почали масово прибувати мігранти.

У Франції політика мультикультуралізму має свої особливості, зумовлені особливим підходом до секуляризму та інтеграції. Франція історично наголошувала на ідеї республіканської єдності, вважаючи, що всі громадяни повинні дотримуватися принципів «laïcité» (світськості), який відокремлює релігію від держави і спрямований на забезпечення рівності та нейтралітету в суспільстві. Цей принцип став особливо актуальним у світлі великої кількості іммігрантів з Північної Африки та Близького Сходу, багато з яких є мусульманами. Наприклад, закон 2004 року заборонив носіння помітних релігійних символів, таких як хіджаб, у державних школах, що викликало багато дискусій про те, чи не порушує це право на свободу віросповідання. За даними INSEE, Національного інституту статистики Франції, кількість іммігрантів у Франції в 2022 році становила близько 6,5 мільйонів, що становить приблизно 10% населення. Велика кількість цих іммігрантів проживає в передмістях великих міст, таких як Париж і Марсель, де часто виникають соціальні та економічні проблеми, пов'язані з інтеграцією, в тому числі високий рівень безробіття і відсутність доступу до якісної освіти [1, с. 24].

У Німеччині політика мультикультуралізму має свої особливості, особливо після Другої світової війни, коли країна прийняла численних «гастарбайтерів» – тимчасових трудових мігрантів, переважно з Туреччини. З часом ці мігранти залишилися в країні, а їхні нащадки продовжують жити в Німеччині, що призвело до складних питань інтеграції та громадянства. У 2015 році Німеччина відзначила новий етап у своїй політиці мультикультуралізму,

коли відкрила двері для сотень тисяч біженців з Сирії, Іраку та Афганістану, що призвело до значних змін у демографічній структурі країни [2, с. 150].

За даними Федерального статистичного управління Німеччини, у 2021 році кількість людей з міграційним минулим становила близько 22% від загальної кількості населення, що свідчить про значне культурне розмаїття. Однак такі зміни призвели до суперечливих наслідків: з одного боку, німецька економіка отримала нові трудові ресурси, а з іншого – в суспільстві посилюються націоналістичні настрої та критика мультикультуралізму. Канцлер Ангела Меркель якось сказала, що «мультикультуралізм провалився», чим підкреслила прагнення до політики інтеграції, а не підтримки окремих культур. Наразі Німеччина зосереджується на інтеграційних програмах, включаючи мовні курси та освітні програми для іммігрантів, щоб забезпечити їхню соціальну та економічну адаптацію.

У Великобританії підхід до мультикультуралізму характеризується більшою толерантністю і прийняттям культурного розмаїття. Історично країна мала тісні зв'язки з багатьма колишніми колоніями, що призвело до значного припливу іммігрантів з Карибського басейну, Південної Азії та Африки у другій половині XX-го століття. Великобританія традиційно дозволяє культурним групам зберігати свою ідентичність і дотримуватися своїх традицій, не примушуючи їх до повної асиміляції. Наприклад, у таких містах, як Лондон, Бірмінгем і Манчестер, були створені великі індійські, пакистанські та африканські громади, які зберігають власні культурні традиції, мову і релігію. За даними Управління національної статистики Великої Британії, станом на 2021 рік іммігранти становлять близько 14% населення країни, а Лондон є одним з найбільш багатонаціональних міст світу. Однак така політика має і свої виклики: після терактів 2005 року в Лондоні та на тлі зростання екстремістських настроїв питання мультикультуралізму та інтеграції стало предметом гарячих дискусій. Британські політики почали говорити про важливість «британських цінностей» і необхідність адаптації культурних груп до основних норм суспільства. У 2011 році прем'єр-міністр Девід Кемерон заявив, що «мультикультуралізм провалився», наголосивши на необхідності тіснішої інтеграції культурних спільнот. Наразі країна продовжує проводити політику мультикультуралізму, але з більшим акцентом на інтеграційні програми та освіту, спрямовані на зміцнення соціальної згуртованості [3, с. 70].

Водночас питання мультикультуралізму стало невід'ємною частиною політичних дискусій в країні, особливо в контексті Brexit. Після виходу Великої Британії з Європейського Союзу зросла стурбованість зростанням націоналістичних настроїв та можливими обмеженнями імміграції, що потенційно може вплинути на мультикультуралізм. Незважаючи на ці виклики, Британія продовжує підтримувати модель, де кожна етнічна група має право на

збереження власної культурної ідентичності, але зі зростаючим акцентом на інтеграцію в єдиний соціальний простір. Влада намагається досягти цього, підтримуючи місцеві громадські організації, які працюють над інтеграцією іммігрантів, розширюючи доступ нових громадян до соціальних послуг та освітніх ресурсів.

Таким чином, мультикультуралізм у Західній Європі відображає різні підходи в таких країнах, як Франція, Німеччина та Велика Британія. Франція зосереджується на інтеграції іммігрантів у республіканську ідею єдності та світськості, тоді як Німеччина проводить політику інтеграції, що враховує культурні особливості великих іммігрантських громад з тривалою історією проживання в країні. Велика Британія демонструє ліберальний підхід, допускаючи збереження культурної ідентичності, але все більше зміщуючи акцент на інтеграцію та спільні цінності, особливо в контексті сучасних викликів. Кожен з цих підходів відображає специфічні історичні та соціальні реалії кожної країни, але всі вони стикаються зі схожими викликами – питанням соціальної згуртованості, ризиком сегрегації та необхідністю знайти баланс між культурною ідентичністю та національною єдністю.

Список використаних джерел :

1. Ляпіна Л. А. Мультикультуралізм у контексті комунітаристського дискурсу. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. 2013. Т. 11, Вип. 199. С. 23–26.
2. Івасечко О. Я. Криза політики мультикультуралізму в Європі: причини та наслідки. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Історія. Політологія. 2017. Вип. 19. С. 141–150.
3. Ковалинська І. В. Поняття «полікультурність» та «мультикультурність» у науковому дискурсі. *Освітологічний дискурс*. 2016. № 1 (13). С. 65–78.

Штепа Олексій

*кандидат філософських наук, доцент
кафедри культурології, філософії та музеєзнавства
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ПРОБЛЕМА ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД ГЕНЕЗИ ВІТЧИЗНЯНОГО СОЦІУМУ: ДЕРЖАВОТВОРЧИЙ ДИСКУРС

Входження України до європейського соціокультурного та цивілізаційного простору не можливе без утвердження у вітчизняному соціумі